

POGLED V FEVDALNO PRETEKLOST, STALNA POSTAVITEV MUZEJA KMEČKIH UPOROV V GORNJI STUBICI

GORNJA STUBICA, MUZEJI HRVAŠKEGA ZAGORJA, GORNJA
STUBICA, 2002, 60 STRANI

Publikacijo predstavljamo iz dveh razlogov. Prvi je ta, da je publikacija, ki predstavlja hrvaški muzej Muzej seljačkih buna, prevedena v slovenski jezik in da je muzej izjemno zanimiv tudi za pouk zgodovine, saj je posvečen hrvaško-slovenskemu kmečkemu uporu leta 1573.

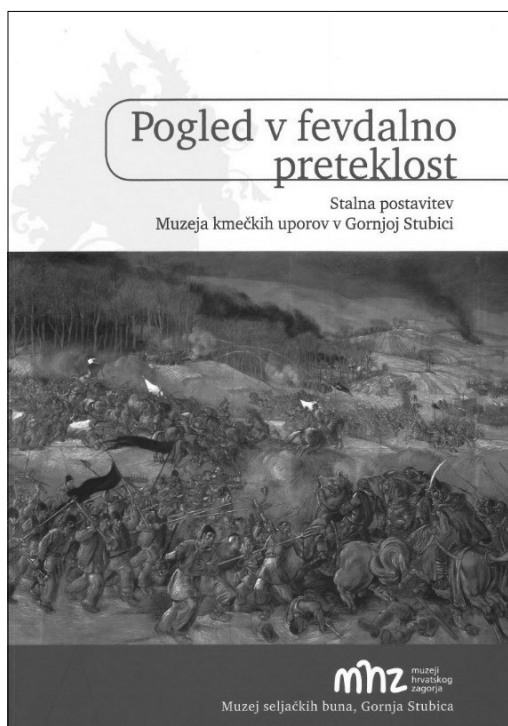
Drugi razlog je ta, da je v letu 2013 minilo že 440 let od kmečkega upora in 40 let od delovanja tega muzeja. Pred štiridesetimi leti ga je slavno odprl Josip Broz - Tito.

Muzej kmečkih uporov je v Gornji Stubici (Samci 64) ne daleč od Zagreba in blizu slovensko-hrvaške meje ter predstavlja zanimiv sprehod po fevdalni preteklosti celotnega Hrvaškega Zagorja.

V muzeju je stalna postavitev, ki predstavlja kronološki pregled regije od poznega srednjega veka pa do ukinitve fevdalnih odnosov leta 1848, in sicer odraža čas, v katerem so živeli graditelji gradu – grofje Oršić, z zbirko orožja in bojno opremo iz 16. in 17. stoletja. Osrednja tema postavitve je Veliki kmečki upor iz leta 1573. Postavitev pa se nadaljuje še s plemiškimi posestvi v 17. in 18. stoletju ter s hrvaškim narodnim preporodom in Jelačićevo razglasitvijo odprave tlačanstva. Tako knjiga predstavlja ravno te navedene tematske sklope z bogatim slikovnim gradivom in je lahko strokovni priročnik za učitelje zgodovine v osnovnih ali srednjih šolah. Predstavljene teme so: zagorsko plemstvo v 18. stoletju s poudarkom na družini Oršić, plemiški gradovi (Cesargrad, Kostel, Krapina, Veliki tabor, Susedgrad idr.), razmere na Hrvaškem in v Sloveniji v času kmečkega upora, Ferenc Tahy (1526–1573), načrti upornikov, potek upora, Gubčev beg in zatrtje upora, plemiške posesti (Gornja Bistra, Novi dvori Klanječki, Mirkovec itd.), hrvaški narodni preporod (Ljudevit Gaj, Antun Mihanović, Janko Drašković) ter leto 1848 in Josip Jelačić.

Muzej privablja tudi osnovnošolce, saj ponuja več delavnic (npr. Spoznajte srednjeveško orožje; Naredi si svoj grb) ter učence seznanja, kaj je muzej, s čim se ukvarja arheologija, katere so arheološke najdbe, kdo dela v muzeju, kakšen je namen muzeja, kateri so muzej-ski predmeti in kaj se lahko naučijo ob njihovem spoznavanju itd.

Baročna grajska kapela v dvorcu predstavlja še versko umetnost v Hrvaškem Zagorju. Posebnost muzeja je vinska klet, kjer je razstava o vinogradništvu. Muzej obkroža lepo urejen park, ki vodi do veličastnega spomenika, ki je posvečen vodji kmečkega upora Matiji Gubcu in kmečkemu uporu (Augustinčić, 1973) (fotografija 1). Pot iz muzeja pa vodi

Fotografija 1: D. Trškan, 8. oktober 2013.

Fotografija 2: D. Trškan, 8. oktober 2013.

nedaleč stran do Gubčeve lipe, ki raste nasproti muzeja in predstavlja simbol zadušitve kmečkega upora (fotografija 2).

Več umetniških slik o kmečkem uporu 1573 je naslikal slikar Zorislav Drempetić Hrčić iz Donje Stubice. Njegova dela so objavljena v publikaciji Reberski, Ivanka (2004). Zorislav Drempetić Hrčić. Posvečenost zavičajju. Dedication to native soil. Zagreb: INA – Industrija nafte, Služba promotivnih aktivnosti.

V muzeju, ki je v baročnem dvorcu, zgrajenem leta 1756 (fotografija 3), so tudi njegove umetniške slike. Npr. v restavraciji oz. jedilnici muzeja je njegova slika o kmečkih opravilih v neki zagorski vasi, velika 240 x 530 cm, ki jo je naslikal leta 1973 ob odprtju muzeja. Umetniška slika prikazuje kmečka opravila od petih zjutraj do petih popoldan v Hrvaškem Zagorju (fotografija 4).

Fotografija 3: D. Trškan, 8. oktober 2013.

Fotografija 4: D. Trškan, 8. oktober 2013.

Obisk muzeja je priporočljiv za osnovnošolske in srednješolske strokovne ekskurzije o kmečkih uporih. Več o muzeju na spletni strani: <http://www.mhz.hr/msb1.html>.

Dr. Danijela Trškan